

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΩΝ ΕΛΛΗΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Πώς ο «Ανώτατος "Αρχων" της 'Ιονίου Πολιτείας εστέφη επίσημως ποιητής. Τα ποιήματά του Γ. Κανδιανού Ρώμα. 'Η παιδική του ζωή. Φίλος του Διονυσίου Σολωμού. 'Ο Ρώμας Πρόεδρος της Γερουσίας. 'Ενα συγκινητικό επεισόδιο με τὸν πατέρα του. 'Η τελετὴ τῆς στέφσεως. Λίγοι στίχοι ἀπὸ τὴν «Κ α λ υ β η» του. 'Η «Γλωσσικὴ 'Εταιρεία» τῆς Κερκίρας. Μία προκήρυξις τῆς. 'Ο Κανδιανὸς Ρώμας στὴ Ρουμανία. 'Ο θάνατός του. κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Αὐτὸ πῶς θὰ διηγηθοῦμε συνέβη στὴν Κέρκυρα, στὴν ἐποχὴ ποὺ τοῦσε ὄνομα ὁ Σολωμός, ποὺ ὁ Βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος τὴν «Κιόρ Φροσύνη» του, καὶ στὸ νησί αὐτὸ ἦταν συγκεντρωμένη μιὰ ἐλεγκτικὴ ἀριστοκρατία πνεύματος, ἀπὸ σοφοὺς καὶ καλλιτέχνες. 'Όλοι αὐτοὶ ἐπίστευαν ὅτι τὸ πολιτικὸν τῶν γραμμάτων εἶνε δημοκρατικὸ καὶ ἔσχατον Π ο ι η τ ῆ ἔναν ἀπὸ τοὺς εὐγενεῖς: Τὸν 'Ανώτατο ἄρχοντα τῆς 'Ιονίου Πολιτείας Γ. Κανδιανὸ Ρώμα, πρόεδρο τῆς Γερουσίας καὶ θεράποντα τῶν Μουσῶν.

Εἶνε περίφηρη ἡ τελετὴ ποὺ ἔγινε τότε, ἱστορικὴ γιὰ τὰ Ἑλληνικὰ Γράμματα. 'Απὸ ἐκτενῆ περιγραφή ποὺ ἐδημοσίευσε ἡ «Νέα Πανδώρα» παίρνομε τὴν ἀκόλουθη περιγραφή:

...Τὴν 26 'Ιουλίου 1853, εἰς τὴν περιφανῆ αἴθουσαν τοῦ 'Ιονίου Πανεπιστημίου, ἡ ὁποία φέρει τὸ κλασικὸν ὄνομα «Ὁ λ υ μ π ο ς», συνέρρουσε ἀπειροὺς καὶ ὁλοὺς ἐλεγκτῶν πλήθος, πάσα ἡ τῶν νήσων ἀριστοκρατία ἐκ πνεύματος καὶ κατωγώνης, ὑπεράτους ἀντιπροσώπους ἔχουσα τὸν Μουστοξίδην, τὸν Θεοματίου, τὸν ποιητὴν Σολωμόν, τὸν Βράϊλαν καὶ τοσοῦτους ἄλλους, διὰ τοὺς ὁποίους δικαίως ἐγκαυχάται ἡ Ἐπιτομή. Τῆς Συνελεύσεως προήδρευε ὁ Παιδευτικὸς ἄρχων Στέφανος Παδοῦας.

Μεταξὺ τῶν ἐπευφημιῶν τοῦ πλήθους, ἐγερθεὶς ὁ πρόεδρος τῆς 'Ιονίου Βουλῆς κ. Πέτρος Βράϊλας, στέμμα δάφνης διὰ χειρὸς ἔχων, ὡς νῆος τοῦ 'Απόλλωνος ἱεροφάντης, ἐπρόσφερον αὐτὸ εἰς τὴν Αὐτοῦ Ὑψηλότητα, τὸν κ. Κανδιανὸν Ρώμα, καὶ ἐν ὄνομαι πάσης τῆς δημῶντος τὸν ἀνεκίχησε ΠΟΙΗΤΗΝ. Γενικὴ χειροκροτήσις ἐδέχθησαν τὴν στέφην ταύτην, τὴν διεδέχθησαν δὲ ἐκφωνήσεις διαφόρων φιλολογικῶν καὶ ποιητικῶν συνθέτων, εἰς τὰς ὁποίας ἐξόχως ἀξιοσημειωτοὶ ἐφανέρωσαν ὁ λατινικὸς διθύραμβος τοῦ ἱπποῦ 'Αλεξάνδρου Δαμασκηνοῦ, ὁ εἰς τὰς Μούσας ὕμνος τοῦ δόκτορος Τούφρου καὶ ἡ Σαπφικὴ Ὀδὴ τοῦ κ. Λοβέρδου, τοῦ γνωστοῦ συγγραφέως τῆς «Ποικίλης Στοᾶς».

Ἡ τελετὴ αὕτη βαθεῖαν ἐπροξένησεν ἐντύπωσιν εἰς ὅλους τοὺς παρευρεθέντας, ἀπέδειξε δὲ πόσον οἱ ποιητικοὶ ἄγῶνες τιμῶνται παρὰ τοῖς ἀδελφοῖς ἡ-

μῶν, καὶ ἐνεφύρασαν ἐνθουσιάζουσα πάντας τοὺς εἰς τούτους ἀλειφόμενους.

Αὐτὰ ἔγραψε τότε ἡ «Νέα Πανδώρα». 'Ο ποιητὴς ποὺ ἐστεφανώθη ἦταν—ἴσως εἶπαμε—ὁ 'Ανώτατος ἄρχων τῆς 'Ιονίου Πολιτείας, Ρώμας. Πρόεδρος τῆς Γερουσίας, μετὰ τὸν τίτλο «Υ η η λ δ τ α τ ο ς». 'Η ἐπίσημη Ἀγγλία, ὡς προστάτις Δύναμις, ἔδινε τὸ ἄξιωμα τοῦτο, διὰ τοῦ Ἀρμοστοῦ τῆς (κάθε πενταετίας, μετὴ σιγά), σ' ἕναν ἐπιφανέστατο πολίτη τῶν τεσσάρων μεγαλειτέρων νήσων, Κερκίρας, Κεφαλληνίας, Ζακύνθου καὶ Ἰθάκης.

'Ο Ρώμας, ὅταν διορίστηκε, ἔβηκε στὴ Ζακύνθο. Ἐκεῖ, τὸ Γενάρη τοῦ 1851, τοῦ ἔφερε τὴν ἀγγελίαν τοῦ διορισμοῦ τοῦ ἱ Γενικοῦ Εἰσαγγελεῖς τοῦ 'Ιονίου Κράτους Κοινοκωμιέλης. 'Ο νέος Πρόεδρος τῆς Γερουσίας ἐμπήκε τότε σ' ἀγγλικὸν πολεμικὸν καὶ πήγε στὴν Κέρκυρα, ὅπου τοῦ ἔκαναν πανηγυρικὴ ὑποδοχὴ. 'Ο λαὸς ἐξέβρεψε τ' ἄλογα, καὶ ἔσφουε μετὰ χερίσιν τοὺς ἄμαξα ὡς στὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Σπυριδῶνος, ὅπου ἔγινε ἡ δοξολογία.

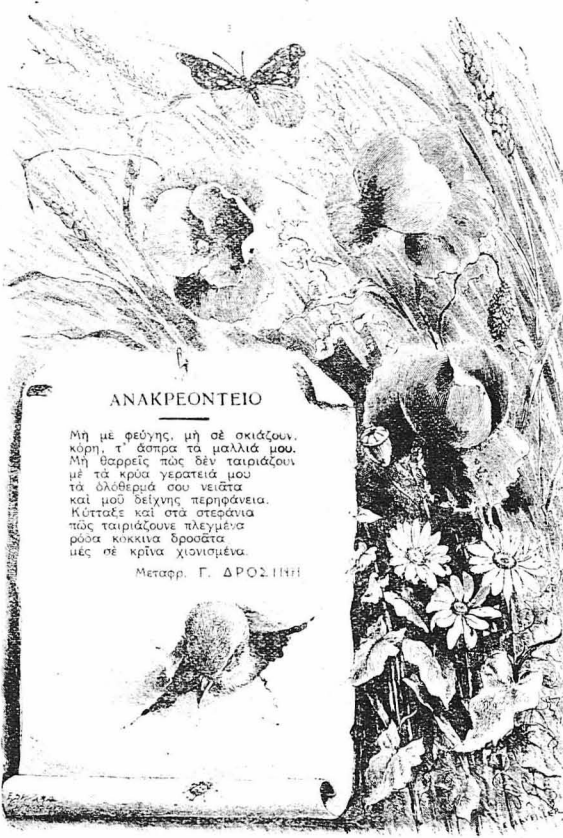
Ὅταν ὁ Ρώμας ἀνεχώρησε ἀπὸ τὴ Ζακύνθο συνέβη ἕνα συγκινητικὸν επεισόδιο, ποὺ θυμίζει τὰ μεγάλα χρόνια τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος: Τὴν ὥρα ποὺ οἱ συμπαιρωτῆτες τοῦ τῶν κατευδόμενων καὶ ἡ καυτάνες ἔδωκαν τῶν ναῶν χτυποῦσαν χαμοῦσινα, ὁ Κανδιανὸς Ρώμας ἔσκαψε καὶ φίλησεν τὸ χεῖρ τοῦ ἀσπρομάλλη πατέρα του. Καὶ ὁ γέρος ποὺ φημιζότανε γιὰ τὰ Σπυριατικὰ τοῦ ἦθη καὶ τὴ φιλοπατρία του, εἶπε:

— Πήγαμε στὸ καλὸ, παιδί μου, καὶ ἡ νὰ χάμης τὸ καλὸ στὴν Πατρίδα μας, ἡ νὰ υἱοφίσης πίσω!..

'Αλλὰ καὶ ὁ γνῶς Ρώμας ἦταν ἀντάξιος τοῦ πατέρα του στὰ πατριωτικὰ ἀσθήματα. Τὸν καιρὸ τοῦ Ἀγῶνος ποὺ ὁ πατέρας του συλλογιζότανε ἀν ἔπρεπε νὰ πολεμήσῃ ἕνα κτήμα τῶν γιὰ νὰ συνεισφέρει στὸν ἔθρον ὑπὲρ τῶν πολιορκουμένων στὸ Μεσολόγγι, ὁ γνῶς του, παιδί τότε, τοῦ εἶπε:

— Πατέρα, καὶ τοὺς τάφους μας πρέπει νὰ πολεμήσῃ γιὰ ἕνα τέτοιο ἱερὸ σκοπὸ!

'Ο Γ. Κανδιανὸς Ρώμας εἶχε σπουδάσει κυρίως στὴν Ἰταλία, ἔφερε τελείως τὴ γλῶσσα τοῦ Δάντη καὶ ἡ ἔσφη φρούς του ἐνθουσιάζονταν ἀπὸ τὴν Πόησι. 'Απὸ νέος εἶχε ἐπιδοθεῖ στὴ στι-

ΑΝΑΚΡΕΟΝΤΕΙΟ

Μη με φθύνῃς, μη σὲ ακιάζων, κῆρη, τ' ἄσπρα τὰ μαλλιά μου. Μη θάρρεις πὸς δὲν ταιριάζων μετὰ κρῖα γερατιά μου τὰ ὀλοβερῖά σου νεῖστα καὶ μοὺ δέχνης περριφάνεια. Κῆρταξ καὶ σὲ σπείρανα πὸς ταιριάζουσε πλεγμένα πόσα κῆρταξ δροσάτα μετὰ σὲ κρῖνα χιονισμένα.

Μετὰφρ. Γ. ΔΡΟΣΙΝΗ